

PRVNÍ BLAHOŠLAVENSTVÍ

- Myšlenky k duchovní obnově.

"Blahoslavení chudí duchem, neboť těch je Království nebeské."

Jako se v hluboké úctě klaníme Tvému Kříži, Pane, tak toužíme sklonit se před tajemstvím skrytým v těchto slovech. Dej pochopit - pokud nám to lidsky možno - moudrost i útěchu, kteréš do nich vložil!

Co míní Pán chudobou ducha? Chceme-li pochopit tento stav duše a poznati blíže aspoň některé jeho odstíny i rozměry, bude dobře zamyslit se a vystihnout předběžně druhou část Blahoslavenství: Osvítit lidské ponížení Božím světlem.

Království Boží jest darem i majetkem chudých duchem. "Království Boží je ve vás" - praví Ježíš. Co znamená toto Království? Rád Boží, který vše proniká a řídí. Kdo je chudý duchem, uznává tento rád a touží po něm, poněvadž v něm spatřuje vrchol svého štěstí. A tento rád pramení z jediného zdroje, z Boha. Bez něho není ani rádu ani království. Bůh se tedy stává darem i odměnou chudých duchem: "Já jsem tvou největší odměnou" - pravil Hospodin k Abrahamovi.

Jestliže pojem Boha ve všech slovanských jazycích označuje bytost, která je bohatá, vším oplývá, vše jest jejím vlastnictvím, pak pojem chudoby ducha znamená, že jsem si vědom úplné závislosti na Něm. Nemám nic, co bych nebyl od Něho přijal. Jsem Jeho. A uznávám-li svým jednáním tento rád, tuto skutečnost, pak nejenže já jsem Jeho - i Bůh sám jest mým. Tuto rovnici lidsky nerovnou je s to vyrovnat jen Jeho milosrdná Láska. Bůh se stává takto podstatně mým středem v šeru pozemského života, tak jako je středem blažených v plné míře v Nebi. A proto praví Pán: "... těch jest Království nebeské." Ne v budoucnosti. Již nyní. A v tomto ještě spatřujeme mohutný průlom věčnosti do času, kořeny Království, které pohltí všechna ostatní pracně slepovaná prachem zašlých staletí a rozvrácená přívalem nových, dokud nepříjde Království, jemuž nebude konce.

Jest tedy prvním krokem k tomu, abych si osvojil chudobu ducha, ochotné uznání, že jsem po každé stránce své existence majetkem Božím. Co mám, od Boha mám. Sám ze sebe nejsem ničím. Nakolik jsem chudý duchem, natolik mám Boha.

A v jaké míře se Mu oddáváme, pro své štěstí i pro štěstí mnohých, dovolujeme Bohu, aby skrze nás působil. A tak se stane, že se k Němu jednou vrátím již netoliko sám, s Jeho Darem, nýbrž se zástupem bratří pod sladkým břemenem zmohonásobeného Daru.

"O admirabile commercium..."

Leč chudoba duchem neznámá jen trpně očekávat, trpně toužit po tom, až se nás Bůh zmocní. Je třeba osobní odvahy vrátit se k Němu z marnotratných dálek.

Tak jako nazval Ježíš šťastnými, blaženými ty, kdo jsou chudí duchem a ujistil je dědictvím svého Království, stejně tak s nemějším důrazem upozornil, že - co svět světem stojí - toto Království jen násilím se může uchvátit a jen odvážní se ho mohou zmocnit. Co rozumíme tímto násilím? O jakou to jde odvahu?

Pokusme se sestoupit hlouběji do útrob tohoto Blahoslavenství: Ten, který chudé duchem blahoslavil, také jako chudý duchem žil.

"A nepovažoval za něco svatokrásného svou totožnost s Bohem, nýbrž sám sebe zničil tím, že přijal na sebe podobu otroka, to jest: stal se člověkem a pokořil se a stal se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže." Až po tomto zničení zdeptání, potupném povýšení, následuje lidsky nepředstavitelná, protože božská odměna i blaženost - "A proto jej Bůh povýšil a dal mu jméno, kterému není rovna."

Je tedy Kristova kenosis /zdeptání, zničení, vyprázdnění/ nejhlubším základem Prvního Blahoslavenství. Jen za cenu této kenose se sdělil Bůh člověku a jen touto Cestou-Kristem na Kříži vrací se člověk k plnosti praotecké slávy a důstojnosti Adamovy, k tajemné účasti na životě Trojjediného Boha.

V NĚm, jako v nevystihlém příboji Lásky, nejhlubší základ blaženosti a vrchol bohatství jest "chudoba" jednotlivých Božských Osob. Chudoba v tom slyslu, že žádná z nich ničeho pro sebe si neponechává a každá Oběma druhým cele se oddává a od Obou vše přijímá. Snad se nám podařilo alespoň poněkud poodhrnout lem tajemství skrytého v Pravé Bráně, kterou se vchází do Království. A opět: Klíčem, kterým jediné ji lze otevřít - jest: Kříž Páně.

+

Kříž Kristův jest tajemnou, povrchním pohledům skrytou, úmyslně či z nevědomosti, neznámou či nepoznanou osnovou celého tkaniva lidských dějin.

Od pádu v Ráji přes Golgotu až do té chvíle, kdy se jeho skrytá vsudypřítomnost zjeví užaslým zrakům všech pokolení v oslnivém jasu od Severu k Jihu, od Východu na Západ obepínajíc z věčných dálek hmotu kosmu, prostor i čas v posledním okamžiku lidských dějin, jako definitivní buď dělítko nebo pouto lidských srdcí.

"Vše skrze Něj bylo učiněno" - platí o Slovu Otcově a platí i o Kříži, který je v této naší ekonomii spásy jejím základem. Je výkupnou cenou i znamením, ve kterém Milosrdenství vítězí s konečnou platností - "V něm zvítězíš!"

V záslibu tohoto triumfu žádá proto Bůh obětí Abrahamovu. Abraham se stává chudým duchem a svého jedináčka obětuje Jedinému a nepochybuje v nejmenším o zaslíbeném potomstvu bezčíslna, jako je písek mořský a hvězdy na nebi. Hospodin mu slibuje věčným údělem zemi a Abraham věří, že bude jeho, třebaže mu z ní nepatří dosud ani píd, takže chce-li v ní aspoň po své smrti spočinout, musí si vykoupit jeskyni v Efronu.

Uprchlíkem je Jakob, chudý, bez domova - a přece požehnaný dvanácti syny, kteří se jednou ve svém potomstvu ujmou zaslíbeného údělu. Chudý duchem je David, když ve Jménu Páně vítězí nad obrem, chudý duchem v kajícím uznání své viny po pádu, a Bůh mu dává Království i Příklad. A ta dojde svého naplnění až tehdy, když už nic nezůstane z vnějšího lesku jeho diadému, leč jen jeho základ: chudoba duchem, odpoutanost od sebe sama, od všeho, co není Bůh, a toužebné přilnutí k Němu: touha Pahrbků věčných...

A tu Bůh sám už neodolá a vtělí se v panenském lůně Té, která Jediná může dáti Slovu Tělo, protože je živoucím ztělesněním "chudoby" Osob Nějsvětější Trojice. V chudobě ducha se vzdá lidského mateřství a Bohu zasvěcuje své panenství. Otec je přijímá a střeží, svěřuje se Jí v svém Synu a Syn Ji nazývá Matkou. V NĚm Jí odevzdává Království Andělů, Patriarchů, Proroků, Apoštolů... všech pokolení. A hlas jejich vděčné chvály nikdy neutuchne.

Proč? "Shlédl na pokoru své služebnice... povýšil pokorné." Je tedy pokora nejryzejším vtělením chudoby ducha. Kdo v ní žije, žije v Marii. A Bůh v něm jako Emmanuel sděluje se jeho rukama ostatním.

A což životy všech světců a světic Božích... mohou snad vyrůstat z jiné půdy, z jiné osnovy než z chudoby ducha, z té chudoby, jejímž nejprostším symbolem jest Kříž? Benediktova pokora, Františkova a Klářina chudoba, Tereziina Malá cesta... a mohli bychom pokračovat do nekonečna "jak mnohotvárně a mnoha způsoby" v chudobě ducha oslavili milosrdnou Prozřetelnost Boží.

Ano, Pane, již začínám chápat, proč jsi položil v čelo všech Blahoslavenství právě toto, které známe jako první. Jaká škoda, že už dávno jsme o tom neuvažovali a jen tak, roztržitě, jsme o ně časem zavádili...

Jako Světlo ve tmách svítí a tmy je neobjaly, podobně i tvé Království, souhrn všeho dobra i krásy, nejbezpečněji spočívá na chudobě ducha a v srdci pokorném, a sděluje se nám, ubohým, podle hlubin pokory, které v nás najde.

Maria! Tys Vesmír Moudrosti a Lásky na počátku a před věky osnova-
ný! Tišino Boží, v níž Slovo Otcovo Láskou Ducha nerušeně a nejjasněji zaznívá a Tebou všem je sdíleno! Panno, Matko, Sestro! Tvá chudoba, pokora i láska nám dala a dává Krista Boha a s Ním celé Jeho Království! Odejmi, zbav mne mého kamenného srdce a vlož ve mně srdce z Těla a Krve Tvého Syna! Srdce čisté, nové! Učiň mne chudým duchem, dej mi pokoru dětí, abych dovedl pokleknout před Tvým Novorozeným v chudých jeslích svého srdce i těch, kteří jsou mi svěření, protože jen maličkým a chudým zaslíbil Své Království.